

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

BM-WP.050.114.2024.MN
3304762.13679096.11095317
Warszawa, 20-11-2024

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Poseł Agnieszki Kłopotek **w sprawie problemów z wodą w jeziorach** (znak: K10INT3965), przedstawiam stanowisko przygotowane we współpracy z Ministerstwem Infrastruktury oraz na podstawie informacji uzyskanych od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Z informacji **Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie** (PGW Wody Polskie), przekazanych za pośrednictwem Ministerstwa Infrastruktury wynika, że Jezioro Gopło stanowi wielozadaniowy zbiornik retencyjny, na którym prowadzona jest częściowo sterowana gospodarka wodna przez jaz zastawkowy na stopniu wodnym w Pakości. Monitoring poziomu piętrzenia jest kontrolowany w profilu wodowskazowym Kruszwica. Zgodnie z obowiązującym dla Zbiornika Gopło pozwoleniem wodnoprawnym oraz obowiązującą instrukcją gospodarowania wodą (IGW), utrzymywany jest poziom piętrzenia pomiędzy normalnym poziomem piętrzenia (NPP), a minimalnym poziomem piętrzenia (MinPP). W przypadku utrzymującego się deficytu zasobów wodnych dopuszcza się obniżenie piętrzenia do parametru absolutnego minimalnego poziomu piętrzenia (AbsMinPP). Analizując obecny rok hydrologiczny w kwestii gospodarowania zasobami wodnymi w Zbiorniku Gopło – jest on zbliżony do ramowego schematu zawartego w Instrukcji Gospodarowania Wodą. W okresie zimowowiosennym alimentacja zasobów wody w zbiorniku pozwoliła na podpiętrzenie poziomu wody do parametru MaxPP, a obecnie, w okresie zintensyfikowania potrzeb użytkowników wód i żeglugi, trwa sukcesywne jego spracowanie do poziomu MinPP.

Na przełomie ostatnich kilkunastu lat decyzje dotyczące sterowania odpływem ze zbiornika pozwoliły na w pełni kontrolowaną pracę zbiornika. W okresach o znaczących deficytach wody, gdzie poziom piętrzenia utrzymywał się poniżej MinPP, były podejmowane działania w celu dodatkowego zasilenia zbiornika wodami pochodzącymi ze szczytowego stanowiska Kanału Ślesińskiego. Na podstawie obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych, dokonywano przerzutu wód ze szczytowego stanowiska Kanału Ślesińskiego przez jaz na stopniu wodnym Gawrony w kierunku rzeki Noteci Wschodniej – Zbiornika Gopło. Dodatkowy dopływ do zbiornika umożliwił poprawę jego parametrów pojemnościowych i zretencjonowanie odpowiednich zasobów wodnych.

Naturalna alimentacja zasobów wodnych w jeziorze Gopło jest ściśle uzależniona od występujących opadów atmosferycznych w zlewni rzeki Noteci Wschodniej. Jest to obszar o niekorzystnych warunkach hydrologicznych, tj. o niskich opadach oraz wysokim parowaniu terenowym. Występuje duże zróżnicowanie opadów w poszczególnych

miesiącach, co powoduje, że za istotnie lata suche należy uważać nie te o niskiej sumie opadów, a te, gdzie wystąpiło najwięcej miesięcy o minimalnej sumie opadów. W prowadzonej sterowanej gospodarce wodnej na jeziorze podpiętrżonym Gopło nie widać wpływu działalności kopalni, natomiast istotny wpływ na stan jego zasobów mają warunki hydrometeorologiczne oraz korzystanie z jego zasobów przez innych użytkowników wód, w tym pobory rolnicze w okresach deficytu opadów.

Jeziro Ostrowskie nie posiada w pełni zmonitorowanego systemu kontroli stanu wody w jeziorze. Jedynym ciekim zasilającym jezioro jest niewielki Kanał Ostrowo-Gopło. Na przestrzeni kilkunastu lat stan wody w jeziorze został sukcesywnie obniżony o kilka metrów w szczególności, w wyniku ciągłej eksploatacji węgla przez ZE PAK S.A. Kopalnię Węgla Brunatnego „Konin”. Do momentu wyłączenia z eksploatacji odkrywek ZE PAK S.A. nie ma możliwości uzupełnienia tak znaczącego deficytu zasobów wodnych w jeziorach na całym Pojezierzu Gnieźnieńskim, zarówno w regionie wodnym Noteci, jak i w regionie wodnym Warty, w tym na analizowanym Jeziorze Ostrowskim Dużym, a także Jeziorze Ostrowskim Małym, które w wyniku spadku stanu wody są naturalnie rozdzielone.

Przewidywana ewentualna odbudowa urządzeń piętrzących na Jeziorze Ostrowskim Małym w celu ustabilizowania sytuacji hydrologicznej w jeziorach będzie możliwa po zakończeniu eksploatacji złóż kopalnianych. PGW Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy wstępnie zaplanował realizację zadania inwestycyjnego pn. „Odbudowa zasobów wodnych jezior Pojezierza Gnieźnieńskiego – obiekty w kompetencji RZGW w Bydgoszczy: etap III (zlewnia Kan. Ostrowo-Gopło)”. Jednym z planowanych działań w ramach ww. zadania będzie budowa urządzenia stabilizującego poziom wody w jeziorze. Obecnie zwierciadło wody w Jeziorze Ostrowskim Małym znajduje się ok. 90 m od budowli, w związku z powyższym realizacja zadania nie jest zasadna.

W 2023 r. PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni w Inowrocławiu przeprowadził szereg prac utrzymaniowych na Kanale Ostrowo-Gopło w km 0+000 – 15+000. Prace polegały przede wszystkim na wykoszeniu roślinności ze skarp wraz z wygrabianiem, usuwaniu roślin pływających i korzeniących się w dnie, usuwaniu krzewów, których wiek nie przekraczał 10 lat porastających dno i brzegi na wyznaczonych odcinkach cieku. Prace w następnych latach będą realizowane w zależności od potrzeb i obowiązujących planów utrzymania. Realizacja konserwacji cieku Kanał Ostrowo-Gopło umożliwi poprawę warunków hydrologicznych na odcinku powyżej Jeziora Ostrowskiego.

PGW Wody Polskie dostrzega potrzebę podjęcia działań związanych z budową urządzenia stabilizującego wodę w Jeziorze Ostrowskim, jednak będzie to możliwe dopiero po zakończeniu eksploatacji i zalaniu wyrobisk pokopalnianych. Aktualnie, w obszarze tak deficytowym w wodę, nie ma innej możliwości zasilenia przedmiotowego jeziora w wodę.

Dodatkowo informuję, że monitoring hydrometeorologiczny na całym obszarze regionu wodnego Noteci ze zbiornikami retencyjnymi jest nadzorowany przez Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej PGW Wody Polskie RZGW w Bydgoszczy.

Przebieg sytuacji hydrologicznej jest zgodny z treścią instrukcji gospodarowania wodą z uwzględnieniem aktualnej sytuacji oraz prognozy pogody na podstawie danych wydawanych przez IMGW – PIB.

Uwarunkowania hydrologiczne na rzekach i na zbiornikach są pod stałą kontrolą jednostek terenowych PGW Wody Polskie. Jednocześnie informuję, że PGW Wody Polskie podejmuje działania w ramach 4 zadań w przedmiotowym rejonie dotyczących zwiększenia retencji i odbudowy zasobów wodnych, tj.:

- 1) Odbudowa zasobów wodnych jezior Pojezierza Gnieźnieńskiego - obiekty w kompetencji RZGW w Poznaniu - etap uzyskiwania decyzji administracyjnych - zakres zadania obejmuje: opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem niezbędnych opinii, uzgodnień, pozwoleń, decyzji umożliwiających realizację zadania, a także regulację spraw własnościowych, pełnienie nadzorów oraz wykonanie robót budowlanych związanych z budową: trzech jazów zastawkowych, trzech progów piętrzących na Strudze Biskupiej oraz jazu zastawkowego na Dopływie z Andrzejewa;
- 2) Poprawa stosunków wodnych poprzez dostosowanie profilu podłużnego i przekroju poprzecznego rzek Kaczki i Trzemszy wraz z budowlami i kanałami łączącymi - etap uzyskiwania decyzji administracyjnych - zakres zadania obejmuje opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie niezbędnych decyzji umożliwiających realizację zadania, a także regulację spraw własnościowych oraz roboty budowlane związane z:
 - wykonaniem kanału ziemnego, przerzutowego o długości 729 m umożliwiającego doprowadzenie wody Strugą Spycimierską ujmowanej ze Zbiornika Jeziorsko do koryta rzeki Kaczki, za pomocą istniejącego przepustu z piętrzeniem w km 7+500. Wlot do kanału w km 7+517 Strugi Spycimierskiej, wylot do rzeki Kaczki w km 12+612,
 - wykonaniem na wlocie do kanału budowli wlotowej - przegrody z zamknięciem szandorowym umożliwiającej sterowanie przerzutem wody ze Strugi Spycimierskiej do rzeki Kaczki,
 - wykonaniem trzech budowli komunikacyjnych na kanale przerzutowym w miejscach skrzyżowania trasy kanału z istniejącymi drogami - przejazdami gospodarczymi,
 - odtworzeniem (odbudową) koryta górnego, źródłowego odcinka rzeki Kaczki od km 8+144 do km 12+615; z przywróceniem drożności rzeki Kaczki wraz z przebudową budowli komunikacyjnych w miejscach skrzyżowania koryta cieków z istniejącymi drogami - przejazdami gospodarczymi,
 - wykonaniem w korycie rzeki Kaczki, na odcinku leśnym drewnianych przegród korygujących duży spadek dna rzeki. Działania na wskazanym terenie mają na celu poprawę stosunków wodnych oraz zwiększenie zdolności retencyjnej rzeki Kaczki;
- 3) Odbudowa zasobów wodnych i poprawa stanu hydrologicznego zlewni rzeki Warcicy, przez jej zasilanie wodami rzeki Warty - etap uzyskiwania decyzji administracyjnych - zakres zadania obejmuje: opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie niezbędnych decyzji umożliwiających realizację zadania, a także regulację spraw własnościowych oraz roboty budowlane związane z ujęciem wody z rzeki Warty w km 428+430, poprzez wykonanie budowli ujęciowej o długości 22,4 m, następnie od budowli ujęciowej na odcinku długości 133 m jest planowane wykonanie rowu otwartego oraz przebudowa koryta Dopływu spod Dzieraw na długości 2,28 km;
- 4) Podpiętrzenie jezior Skulskich, gm. Skulsk - odbudowa rzeki Lisewki - etap wykonania dokumentacji wraz z uzyskiwaniem decyzji administracyjnych - zakres zadania obejmuje: opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem niezbędnych opinii, uzgodnień, pozwoleń, decyzji umożliwiających realizację zadania, a także regulację spraw własnościowych, pełnienie nadzorów oraz wykonanie robót budowlanych polegających na odbudowie koryta rzeki na długości 5,02 km, przebudowie urządzeń komunikacyjnych oraz budowie urządzenia piętrzącego.

Obecnie PGW Wody Polskie prowadzą analizę dla realizacji kolejnych zadań na tym obszarze.

Należy podkreślić, że również **Główny Inspektor Ochrony Środowiska** dokonuje badań jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), który ma na celu określenie stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Klasyfikacja wskaźników jakości wód zostaje wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych¹.

Badania wód jeziora Gopło (kod JCWP PLLW10396) były wykonywane w 2019 roku w ramach monitoringu diagnostycznego i wykazały zły potencjał ekologiczny jeziora. O takiej klasyfikacji zdecydował element biologiczny: indeks fitoplanktonowy (V klasa) oraz wspomagające te badania elementy fizykochemiczne: przezroczystość, zawartość azotu i fosforu ogólnego, które notowano poniżej stanu dobrego. Wody jez. Gopło ponownie badane były w 2023 roku i wtedy również klasa elementów biologicznych zdecydowała o złym stanie (V klasa), a klasa elementów fizykochemicznych warunkowała klasę poniżej dobrej (przezroczystość, azot ogólny i fosfor ogólny).

Badania wód jez. Ostrowskiego (kod JCWP PLLW10404) były wykonywane w 2017 roku w ramach monitoringu diagnostycznego i wykazały umiarkowany potencjał ekologiczny. O takiej klasyfikacji zdecydowało niskie nasycenie wód tlenem. Ponowne badania przeprowadzone zostały w 2023 roku. O stanie poniżej dobrego zdecydowały elementy biologiczne (makrobezkręgowce bentosowe - III klasa) oraz podwyższone wartości elementów fizykochemicznych (przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, azot ogólny).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, na podstawie badań wykonanych w roku 2023, w JCWP (jednolite części wód powierzchniowych) wykonano jedynie klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Nie wykonywano klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz oceny stanu JCWP, ponieważ zgodnie z zapisami rozporządzenia ich wykonanie następuje nie rzadziej niż co 3 lata. W związku z tym dokonanie klasyfikacji i oceny stanu JCWP objętych monitoringiem w latach 2022–2024 planowane jest na rok 2025. Poprzednia klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego, klasyfikacja stanu chemicznego i ocena stanu JCWP objęła lata 2016–2021.

Jednocześnie, w odniesieniu do prowadzonej przez PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S. A. działalności należy wskazać, iż obecnie działa jedna (ostatnia) odkrywka węgla brunatnego – Odkrywka Tomisławice. Podstawą prowadzenia przez spółkę wydobywania węgla brunatnego z Odkrywki Tomisławice jest koncesja nr 2/2008 wydana przez Ministra Środowiska w dniu 06.02.2008 r. na wydobywanie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących ze złoża Tomisławice, obowiązująca do 31.12.2030 r.

Od momentu uruchomienia odkrywki Tomisławice w 2010 roku do dnia sporządzenia niniejszego pisma Wielkopolski WIOŚ, dalej „WIOŚ”, przeprowadził 13 kontroli obiektu, (w tym 8 kontroli interwencyjnych) z czego 4 kontrole zostały przeprowadzone w okresie 2020-2024.

Podczas kontroli przeprowadzonych w okresie 2020-2024 zweryfikowano przestrzeganie decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego w zakresie:

¹ Dz. U. 2021, poz. 1475

- warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi,
- warunków dotyczących ilości pobieranej wody,
- jakość danych dostarczanych przez prowadzących instalację w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.

Podczas ww. kontroli nie stwierdzono naruszeń i nieprawidłowości w weryfikowanym zakresie.

Dodatkowo podczas ww. kontroli CLB GIOŚ na zlecenie WIOŚ dokonało poboru 12 próbek z różnych lokalizacji z punktów pomiarowo-kontrolnych, które są określone w udzielonych Kopalni decyzjach dotyczących ww. odkrywki oraz ponadto w dodatkowych punktach wyznaczonych przez inspektora WIOŚ w celu weryfikacji stanu wód rzeki Pichny, rzeki Noteć oraz kanału Ślesińskiego. Wszystkie próby, które zostały pobrane w trakcie prowadzonej kontroli zostały przebadane pod kątem następujących parametrów: BZT-5, ChZT-Cr, zawiesiny ogólne, ogólny węgiel organiczny, mętność, chlorki, siarczany, żelazo całkowite, kadm, ołów, nikiel, rtęć, temperatura próbki, temperatura powietrza, tlen rozpuszczony, pH, przewodność elektryczna właściwa. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczeń w zakresie badanych wskaźników zanieczyszczeń.

Reasumując, przeprowadzone przez WIOŚ kontrole nie potwierdziły naruszenia warunków posiadanych pozwoleń wodnoprawnych m.in. w zakresie ilości i jakości odprowadzanych ścieków oraz wód z odwodnienia wglębnego i powierzchniowego. Przeprowadzane kontrole i wizje terenowe wykazywały natomiast pogorszenie jakości wody w rzekach Pichna i Noteć na odcinkach, którymi odprowadzane były ścieki z odwodnienia – stwierdzano duży przepływ i mętność wody przy jednoczesnym braku przekroczeń w zakresie m.in. wskaźnika zawiesina ogólna. Nadmieniam, że Spółka wykonuje i przekazuje raporty dotyczące monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko do WIOŚ corocznie, po zakończeniu każdego cyklu obserwacyjnego.

Jednocześnie informuję, że dla odkrywki Tomistawice wydane zostały przez Wójta Gminy Wierzbinek decyzje znak: OŚ-7624/5/2006 z dnia 07.08.2006 r. oraz znak: OŚiZP-7624/8/2007 z dnia 04.04.2008 r. o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, jak również decyzja Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Bydgoszczy znak: BD.RUZ.421.55.26.2018.DM z dnia 29.03.2019r. udzielająca pozwolenia wodnoprawnego na długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej spowodowane odwodnieniem Zakładu Górniczego PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konina S.A. – Odkrywki „Tomistawice”.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska wystąpiło również do **Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska** (dalej „GDOŚ”) z wnioskiem o:

- informację nt. wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i określonych w nich warunkach prowadzenia działalności przez PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin;
- ustalenie, czy w związku z działalnością kopalni wszczynane było postępowanie w sprawie zagrożenia szkodą w środowisku;
- ustalenie, czy w związku z prowadzeniem działalności przez kopalnię, do RDOŚ w Poznaniu trafiały informacje nt. zagrożeń i degradacji środowiska oraz czy organ podejmował jakieś działania.

Z danych będących w posiadaniu GDOŚ wynika, że PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (dalej „RDOŚ w Poznaniu”) o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla następujących inwestycji:

1. „Rozbudowa infrastruktury odkrywki węgla brunatnego „Tomisławice” – po rozpatrzeniu wniosku z 14 września 2015 r., RDOŚ w Poznaniu postanowieniem z 20 kwietnia 2017 r., znak: WOO-II.4235.13.2015.AB.35, stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania powyższego przedsięwzięcia na środowisko i określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Po rozpatrzeniu zażalenia inwestora, postanowieniem z 14 listopada 2017 r., znak: DOOŚ-DŚI.4235.7.2017.mc.5, GDOŚ utrzymał w mocy postanowienie RDOŚ w Poznaniu z 20 kwietnia 2017 r.;
2. „Rozbudowa infrastruktury odwodnienia odkrywki węgla brunatnego Tomisławice etap VI i VII - odprowadzenie wód czystych z odwodnienia wglębnego” – po rozpatrzeniu wniosku z 21 czerwca 2018 r., RDOŚ w Poznaniu postanowieniem z 6 marca 2019 r., znak: WOO-II.420.208.2018.AB.22, stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania powyższego przedsięwzięcia na środowisko i określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Po rozpatrzeniu zażalenia inwestora, postanowieniem z 18 października 2019 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZOO.420.78.2019.KN.11, GDOŚ uchylił postanowienie RDOŚ w Poznaniu z 6 marca 2019 r. w części i w tym zakresie orzekł co do istoty sprawy, a w pozostałej części utrzymał postanowienie w mocy;
3. „Kontynuacja eksploatacji złoża węgla brunatnego Tomisławice” – po rozpatrzeniu wniosku z 21 stycznia 2021 r., RDOŚ w Poznaniu postanowieniem z 21 października 2021 r., znak: WOO-II.420.2.2021.WN.21, stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania powyższego przedsięwzięcia na środowisko i określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Zgodnie z wiedzą posiadaną przez GDOŚ, na dzień przygotowania niniejszego pisma w postępowaniach, o których mowa powyżej, nie zostały wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, a inwestor nie przedłożył raportów.

Ponadto pismem z 10 lipca 2013 r. PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. wniosła także o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa rurociągu do przerzutu wód z odwodnienia odkrywki Tomisławice do Rowu Macicznego (Kanał Głuszyn – Dębołęka)”. Po rozpatrzeniu powyższego wniosku RDOŚ w Poznaniu, decyzją z 9 października 2017 r., znak: WOO-II.4235.15.2015.WN.26, określił środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia. Od decyzji z 9 października 2017 r. odwołanie wniosła Fundacja Greenpeace, w związku z czym przed GDOŚ wszczęte zostało postępowanie odwoławcze. Na wniosek inwestora z 15 września 2023 r. postanowieniem z 6 listopada 2023 r., znak: DOOŚ-WDŚ/ZOO.4235.9.2017.MC/AL/KN.59, GDOŚ zawiesił postępowanie w tej sprawie. Do chwili obecnej postępowanie to również nie zostało jeszcze rozstrzygnięte.

W związku działalnością PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A. prowadzone były postępowania w sprawie wystąpienia zagrożenia szkodą w środowisku. Pierwsze z nich dotyczyło wpływu odkrywki Tomisławice na zakłócenie reżimu hydrologicznego obszaru Doliny Noteci i jeziora Gopło. Przebieg postępowania:

- pismo Polskiego Klubu Ekologicznego Okręg Wielkopolski z 1 lipca 2008 r., dotyczące zagrożenia szkodą w środowisku w związku z zamiarem eksploatacji węgla brunatnego „Tomisławice” przez KWB Konin;

- decyzją z 25 lipca 2008 r. Wojewoda Wielkopolski umorzył postępowanie w powyższej sprawie. Od decyzji Wojewody Wielkopolskiego z 25 lipca 2008 r. odwołanie złożył Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski;

- decyzją z 17 lutego 2009 r. GDOŚ uchylił decyzję Wojewody Wielkopolskiego z 25 lipca 2008 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji (zmiana organu właściwego na RDOŚ w Poznaniu);

- po ponownym rozpoznaniu sprawy decyzją z 8 lipca 2009 r. RDOŚ w Poznaniu umorzył postępowanie w powyższej sprawie. Od decyzji RDOŚ w Poznaniu z 8 lipca 2009 r. odwołanie złożył Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski; - decyzją z 17 listopada 2009r. GDOŚ uchylił decyzję RDOŚ w Poznaniu z 8 lipca 2009 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji;

- po kolejnym rozpatrzeniu sprawy decyzją z 25 stycznia 2010 r. RDOŚ w Poznaniu ponownie umorzył postępowanie w powyższej sprawie, Od decyzji RDOŚ w Poznaniu z 25 stycznia 2010 r. odwołanie złożył Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski;

- decyzją z 10 czerwca 2010 r. GDOŚ utrzymał w mocy decyzję RDOŚ w Poznaniu z 25 stycznia 2010 r. Na decyzję GDOŚ z 10 czerwca 2010 r. Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski złożył skargę do WSA w Warszawie;

- postanowieniami z 29 listopada 2010 r. i 22 lutego 2011 r., WSA w Warszawie odrzucił skargi na decyzję GDOŚ z 10 czerwca 2010 r.

Drugie z postępowań dotyczyło wpływu odkrywki Józwin IIB na wody Jeziora Wilczyńskiego stanowiącego siedlisko 3140 – Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic (Charetea). Przebieg postępowania:

- postanowieniem z 28 czerwca 2017 r., znak: WPN-I.510.8.2015.JP, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w powyższej sprawie;

- decyzją z 2 lipca 2018 r., znak: WPN-1.510.8.2017.JP, RDOŚ w Poznaniu umorzył postępowanie w powyższej sprawie. Od decyzji RDOŚ w Poznaniu z 2 lipca 2018 r. odwołanie złożyła Fundacja Frank Bold;

- decyzją z 24 października 2018 r., znak: DOA-woss.512.26.2018.EDA.2, GDOŚ uchylił decyzję RDOŚ w Poznaniu z 2 lipca 2018 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Od decyzji GDOŚ z 24 października 2018 r. sprzeciw wniosła PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.;

- wyrokiem z 28 grudnia 2018 r., sygn. akt: IV SA/Wa 3207/18, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił sprzeciw;

- po ponownym rozpoznaniu sprawy, decyzją z 28 grudnia 2019 r., znak: WPN-1.510.8.2017.JP, RDOŚ w Poznaniu umorzył postępowanie w sprawie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku. Odwołanie od decyzji z 23 grudnia 2019 r., złożyła Fundacja Frank Bold;

- decyzją z 15 grudnia 2020 r., znak: DOA-WSzOP.512.4.2020.AW.4, GDOŚ utrzymał w mocy decyzję RDOŚ w Poznaniu z 23 grudnia 2019 r. Na decyzję GDOŚ z 15 grudnia 2020 r. Fundacja Frank Bold złożyła skargę do WSA w Warszawie; - wyrokiem z 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt: IV SA/Wa 352/21, WSA w Warszawie oddalił skargę na decyzję GDOŚ z 15 grudnia 2020 r. Od powyższego wyroku Fundacja Frank Bold złożyła skargę kasacyjną;

- wyrokiem z 30 czerwca 2023 r., sygn. akt: III OSK 395/22, Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną Fundacji Frank Bold.

W związku działalnością PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A. do RDOŚ w Poznaniu trafiały informacje dotyczące zagrożeń wobec środowiska i organ ten podejmował działania w celu zapobiegania lub przeciwdziałania tego rodzaju zagrożeniom.

Temat działalności kopalni jest nieustannie obecny w działaniach i czynnościach administracyjnych RDOŚ w Poznaniu. Poruszony w interpelacji poselskiej przykład znaczącego obniżenia poziomu lustra wody w okolicznych jeziorach, np. w Jeziorze Ostrowskim i w Gople, zasadniczo dotyczy dwóch zupełnie odrębnych hydrodynamicznie i środowiskowo zagadnień. Jezioro Ostrowskie znajduje się bowiem w ciągu tzw. jezior powidzkich, w obrębie Powidzkiego Parku Krajobrazowego, gdzie obniżenie poziomu lustra wody jest następstwem działalności nieeksploatowanych już i rekultywowanych odkrywek znajdujących się na północny zachód od Konina, m.in. odkrywki Józwin IIB, Józwin I. Natomiast jedyna czynna obecnie odkrywka kopalni Konin – odkrywka Tomisławice, znajduje się na północny wschód od Konina, po wschodniej stronie Kanału Warta-Gopło. Pod względem oddziaływań i wrażliwości środowiska należy je zatem rozpatrywać odrębnie. Wskazuje na to również właściwość miejscowa regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Odkrywka Tomisławice położona jest na wododziale I rzędu, między dorzeczem Odry i Wisły. Dorzecze Wisły do tej pory nie było alimentowane w związku z prowadzoną eksploatacją węgla brunatnego z tej odkrywki, pomimo wywoływania presji odwodnieniowej. Sytuacja ta ma ulec zmianie w wyniku realizacji przedsięwzięcia pn.: „Budowa rurociągu do przerzutu wód z odwodnienia odkrywki Tomisławice do Rowu Macicznego (Kanał Głuszyn – Dębotęka)”.

Postępowanie odwoławcze w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia prowadzone jest obecnie przez GDOŚ pod sygnaturą DOOŚ-WDŚ/ZOO.4235.9.2017.mc/AL./KN. W postępowaniu tym analizowana jest w szczególności możliwość zasilania Jeziora Głuszyńskiego wodami pochodzącymi z odwodnienia odkrywki Tomisławice. Czynnikiem, który łączy te zasadniczo odrębne układy, jest skomplikowany system rozrządu wód w obrębie systemu chłodzenia elektrowni ZE PAK, tj. w obrębie rzeki Warty i stanowiska szczytowopompowego Kanału Ślesińskiego.

W odniesieniu do kwestii oddziaływania eksploatowanej odkrywki Tomisławice, zważywszy na szereg postępowań dotyczących tej odkrywki, RDOŚ w Poznaniu pozyskał środki finansowe z WFOŚiGW i zlecił w 2019 roku, wyłonionej w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, firmie Hydroconsult Sp. z o.o., Biuro Studiów Hydrogeologicznych i Geofizycznych z siedzibą w Poznaniu, wykonanie opracowania obejmującego analizę aktualnego stanu środowiska gruntowo-wodnego oraz wód powierzchniowych, ich bilansu wodnego, bilansu wodnego elementów sztucznego drenażu oraz bilansu klimatycznego w obszarze oddziaływania eksploatowanej odkrywki węgla brunatnego Tomisławice i rekultywowanej odkrywki węgla brunatnego Lubstów.

Opracowanie końcowe pn.: „Ekspertyza obejmująca analizę aktualnego stanu środowiska gruntowo-wodnego oraz wód powierzchniowych, ich bilansu wodnego, bilansu wodnego elementów sztucznego drenażu oraz bilansu klimatycznego w obszarze oddziaływania eksploatowanej odkrywki węgla brunatnego Tomisławice i rekultywowanej odkrywki węgla brunatnego Lubstów ETAP III” (Hydroconsult Sp. z o.o., Poznań, czerwiec 2021 r.), ma służyć organom ochrony środowiska jako materiał pomocniczy w postępowaniach dotyczących oceny oddziaływania na środowisko kontynuacji wydobycia węgla z odkrywki Tomisławice. Pozwoli to na zapewnienie obiektywnej oceny skutków odwodnień górniczych w środowisku gruntowo-wodnym oraz w wodach powierzchniowych, w otoczeniu

odkrywek Tomiszawice i Lubstów, uwzględniając również zmiany klimatyczne, których wyraźnym trendem są m.in. występujące w ostatnich latach w Wielkopolsce susze. Z tego też względu wykorzystany został jako dowód w sprawie, znak: WOO-II.420.2.2021.WN i posłużył RDOŚ w Poznaniu przy formułowaniu zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w postanowieniu stwierdzającym obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Ekspertyza ta została przesłana do GDOŚ, a także udostępniona RDOŚ w Bydgoszczy, Dyrektorowi RZGW w Bydgoszczy, Dyrektorowi RZGW w Poznaniu, Dyrektorowi RZGW w Warszawie i Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego.

Kwestia alimentacji jezior Powidzkiego Parku Krajobrazowego jest obecna w RDOŚ w Poznaniu od 2009 r., kiedy organ ten brał udział jako organ wpadkowy w postępowaniu Burmistrza Gminy i Miasta Kleczew zakończonego decyzją z 28 stycznia 2010 r., znak: GK.7624-00013/08, o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia pn.: „Budowa rurociągu tłoczego wraz z przepompownią, zasilaniem i stacją energetyczną 6,0/0,4 kV oraz dojazdem w celu przerzutu wód kopalnianych do jeziora Budziszawskiego i Wilczyńskiego”. Realizacji tego przedsięwzięcia jednak nie podjęto. Na przestrzeni lat dla tej inwestycji powstało kilka kolejnych koncepcji, które były przedmiotem rozmów na różnych szczeblach. Problemem tym zajmował się m.in. Parlamentarny Zespół ds. Ochrony Pojezierzy Wielkopolskich. Natomiast obecnie RDOŚ w Poznaniu prowadzi postępowanie wpadkowe, znak: WOOIV.4220.851.2024.AK, w sprawie wydania opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia pn.: „Wykorzystanie zasobów szczytowego stanowiska Kanału Ślesińskiego oraz rzeki Warty do zasilania zbiorników powyroboiskowych w zlewni Biskupiej Strugi” (organ prowadzący postępowanie główne: Wójt Gminy Kazimierz Biskupi).

Ponadto pismem z 27 listopada 2023 r. PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., w trybie art. 101e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska² dalej p.o.ś., złożyła do RDOŚ w Poznaniu zgłoszenie historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi działek: nr 184 i 46, obręb Warenka, gmina Turek oraz nr 221, obręb Jeziorko, gmina Przykona (sygn. akt.: WSS.516.13.2023.ASB). W zgłoszeniu poinformowano, że nieruchomość, której zgłoszenie dotyczy, stanowi obszar po zamkniętej KWB Adamów – części związanej z infrastrukturą powierzchniową, a nie z obszarem właściwej odkrywki. KWB Adamów powstała w latach 1959-1964, a jej działalność miała być zakończona do końca 2020 r.

W związku z tym zgłaszająca oceniła, że stwierdzone podwyższone zawartości badanych substancji w glebie i ziemi (tj. ołów, rtęć) powstały przed 30 kwietnia 2007 r. Pismem z 12 stycznia 2024 r. Spółka ponownie oświadczyła, że stwierdzone na terenie działek zanieczyszczenie jest zanieczyszczeniem, które należy zaliczyć do historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, a także, że wszystkie działki, na których je stwierdzono są we władaniu PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin S.A. Zgodnie z art. 101e ust. 1 p.o.ś., władający powierzchnią ziemi, który stwierdził historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi na terenie będącym w jego władaniu ma obowiązek zgłosić ten fakt regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska. Na podstawie art. 101c ust. 1 p.o.ś. GDOŚ prowadzi, przy użyciu systemu teleinformatycznego, rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. W rejestrze tym gromadzi się między innymi informacje o potencjalnych historycznych zanieczyszczeniach powierzchni ziemi, historycznych zanieczyszczeniach powierzchni ziemi, w tym ich charakterystyce, miejscu, czasie wystąpienia oraz aktualnym statusie terenu, na którym występują. Regionalny dyrektor ochrony środowiska na podstawie art. 101c ust. 3 p.o.ś., w drodze decyzji skierowanej do władającego powierzchnią

² Dz. U. z 2024 r. poz. 54, ze zm.

ziemi, dokonuje m.in. na podstawie zgłoszenia władającego powierzchnią ziemi wpisu do powyższego rejestru. Decyzja o wpisie do rejestru, ma zgodnie z art. 101c ust. 4 p.o.ś. zawierać wskazanie miejsca, na którym występuje zanieczyszczenie powierzchni ziemi.

W związku z powyższym RDOŚ w Poznaniu wydał decyzję z 21 marca 2024 r., znak: WSS.513.1.2024.ASB.3, o wpisie do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi wskazanego powyżej terenu. Decyzja ta jest ostateczna i figuruje w rejestrze GDOŚ w pozycji nr 1978. Następnie pismem z 28 lutego 2024 r. PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A. złożyła do RDOŚ w Poznaniu wnioski o wydanie decyzji ustalającej plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie działek: nr 184 i 46, obręb Warenka, gmina Turek oraz nr 221, obręb Jeziorko, gmina Przykona. Decyzją z 3 czerwca 2024 r., znak: WSS.515.9.2024.ASB.7, RDOŚ w Poznaniu ustalił plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie powyższych działek. W związku z powyższą decyzją, remediacja terenu, polegająca na usunięciu zanieczyszczenia przynajmniej do stanu zgodnego z wymaganiami dla IV grupy gruntów, ma potrwać do 31 marca 2025 r.

W dniu 10 września 2024 r. RDOŚ w Poznaniu rozpatrzeniu wystąpienia Wójta Gminy Kazimierz Biskupi z 27 czerwca 2024 r., znak: OŚR.6220.7.2023 wydał postanowienie znak: W00-IV.4220.851.2024.AK.2, w którym określił konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia pn.: „Wykorzystanie zasobów szczytowego stanowiska Kanału Ślesińskiego oraz rzeki Warty do zasilania zbiorników powyrobiskowych w zlewni Biskupiej Strugi (...)” oraz określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przedmiotowe przedsięwzięcie jest kolejnym realizowanym przedsięwzięciem związanym z zasilaniem i odtwarzaniem silnie przekształconego układu hydrograficznego na terenie wschodniej Wielkopolski. Przed RDOŚ w Poznaniu toczyły się bowiem wypadkowe postępowania administracyjne dotyczące przerzutu wód ze zbiornika Jeziorsko na rzece Warcie i zlewni rzeki Teleszyny w celu zwiększenia zasobów wód podziemnych w rejonie zwałowiska wewnętrznego wyrobiska odkrywki Adamów, a także odtworzenia ciągłości morfologicznej koryta rzeki Teleszyny.

Związane zatem z rekultywacją terenów pokopalnianych przedsięwzięcia powiązane są pośrednio z bilansem rzeki Warty. Przedmiotowe przedsięwzięcie jest jednym z kilku planowanych działań zmierzających do zwiększenia retencji na terenie wschodniej Wielkopolski. Szereg z tych działań oparty jest na ograniczonych zasobach i przepływach rzeki Warty, regulowanych poprzez upust na budowli upustowej ze Zbiornika Jeziorsko.

Miejsce realizacji ww. przedsięwzięcia znajduje się w całości na terenie górniczym „Pątnów” i częściowo na obszarze górniczym „Pątnów IV”. Wieloletnie prace (od lat 50. XX wieku) prowadzone w obszarze górniczym skutkowały odwodnieniem terenu i przekształceniem pierwotnej sieci hydrograficznej. W drugiej dekadzie XXI wieku lej depresji objął swym zasięgiem struktury hydrogeologiczne związane z jeziorami: Powidzkim, Budzistawskim, Wilczyńskim, Suszewskim i Kownackim, zakłócając ich naturalny bilans wodny. W efekcie obserwowano kilkumetrowe obniżenie się w nich lustra wody.

W związku z trwającą i wydłużoną w czasie rekultywacją wodną odkrywek pokopalnianych wskazano na możliwość jej przyspieszenia poprzez ich zewnętrzne zasilenie z zasobów wód powierzchniowych rzeki Warty (jako wsparcie naturalnej odnawialności wód podziemnych w tych zbiornikach). Powyższe ma na celu zasilenie w wodę zarówno ww. jezior,

jak i poddanych rekultywacji wyrobisk pokopalnianych, co w konsekwencji ma się przyczynić do odbudowy zasobów wód jezior Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Przedmiotowy cel ma zostać osiągnięty dzięki przerzutowi wody ze szczytowego stanowiska Kanału Ślesińskiego (z jeziora Gosławskiego) do zbiornika Kleczew i Józwin w ilości maksymalnie 1,5 m³/s. Przerzut będzie realizowany z wykorzystaniem nowej infrastruktury technicznej w postaci: nowej przepompowni o maksymalnej wydajności 1,5 m³/s przy jeziorze Gosławskim, rurociągu tłoczego od jeziora Gosławskiego do zbiornika Kleczew o długości ok. 9,5 km, nowej przepompowni o maksymalnej wydajności 1,5 m³/s przy zbiorniku Kleczew i rurociągu tłoczego ze zbiornika Kleczew do zbiornika Józwin (z jednoczesnym zasileniem zbiornika Rozтока) o długości 2,3 km.

Ustalając zakres raportu oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko wskazano, że powinien on zawierać szczegółową i wnikliwą analizę aspektów związanych z oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze, w tym w szczególności obszar Natura 2000, a także na środowisko geologiczne, hydrogeologiczne i zasoby wód powierzchniowych wraz z ich ochroną. W postanowieniu wskazano również na konieczność określenia wpływu przedsięwzięcia na zmiany klimatu oraz adaptacji do postępujących zmian klimatu.

Z wyrazami szacunku

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM